

тому що викладач може спробувати себе з іншими студентами. Незважаючи на те, що сама система проблемно-орієнтованого навчання припускає, що тьютором може бути взагалі не медик за освітою, щоб виключити можливість підказки, на нашу думку тільки медик може помітити помилки студентів в розборі кейсу і запропонувати розібрати детальніше, щоб вони помітили самі свою помилку. Таким чином виключається можливість неправильного засвоєння матеріалу.

УДК 378.147:378.011.3-051

**СИСТЕМА НЕПРЕРЫВНОГО ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ МЕДИЦИНСКИХ ВУЗОВ
В РАМКАХ ПРОЕКТА «TEMPUS»**

Беленичев И.Ф., Моргунцова С.А., Бухтиярова Н.В.
Запорожский государственный медицинский университет

Ключевые слова: непрерывное образование, проект PBL.

Идея непрерывного образования – «образования в течение всей жизни», принятая мировым сообществом (Болонский, Брюге-Копенгагенский процессы), стала одной из ведущих тенденций отечественной педагогики и, особенно, актуальна для медицинского образования. Качественная подготовка высококвалифицированных кадров для здравоохранения будет эффективной, если преподаватели медицинского вуза будут постоянно совершенствовать свое мастерство как в профессиональной (медицинской), так и в психолого - педагогической сфере. Итоговые документы проекта PBL и результат деятельности рабочей группы преподавателей ЗГМУ свидетельствуют об успешном выполнении поставленных задач. В ходе выполнения проекта Ректоратом и Методическим Советом ЗГМУ были разработаны квалификационные требования для преподавателей биологических, медико-биологических и клинических кафедр работающих в рамках проекта PBL усовершенствованы аттестационные механизмы педагогических кадров. Также внедрены современные инструменты по контролю качества преподавания на этих кафедрах, усовершенствованы рабочие программы. Проводится модернизация подготовки преподавателей кафедр работающих в рамках проекта, в процессе которой интегрируется и внедряется европейский и отечественный опыт подготовки профессорско-преподавательского состава в системе непрерывного проблемно-ориентированного образования, рефлексии и реализации его в ЗГМУ. С этой целью методическим советом ЗГМУ, учебной частью и кафедрами, участвующими в проекте PBL, разрабатываются новые психолого-педагогические и организационно-методические механизмы учебного процесса.

УДК 378.147:61

ПРОБЛЕМНО-ОРИЄТОВАНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЦИНІ

Фурик О.О., Онищенко Т.Є., Черковська О.С., Рябокони О.В.
Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: проблемно-орієнтоване навчання, принципи викладання, роль викладача та студента.

У зв'язку з розвитком ринку праці, загального культурно - освітнього рівня населення землі, введенням моделі кредитної технології навчання і багатоступінчастої освіти постала проблема у підготовці професійних кадрів, які були б не тільки добре поінформованими, а й могли розвивати науково-технічний прогрес для вирішення нагальних проблем суспільства і відповідати його вимогам. Для досягнення цієї мети в системі вищої освіти країн Європи та

Америци було розроблено методику проблемно-орієнтованого навчання, яка широко використовується в їх медичних університетах (Володін Н.Н., 2000).

Мета дослідження – ознайомитись з принципами проблемно-орієнтованого навчання в медицині.

Проблемно-орієнтоване навчання або PBL (Problem-Based Learning) являє собою особливу ідеологію або педагогічну стратегію зі своїм стилем досягнення знань, який дає можливість повноцінного оволодіння проблемою з глибоким, активним, стійким контекстуалізованим освоєнням матеріалу реальних життєвих ситуацій при максимальному використанні доказово обґрунтованих світових інформаційних ресурсів (Нуртазін С.Т., 2013).

Медицина є однією з тих областей знання, де проблемні методи навчання можуть бути найбільш корисні. Зважаючи на особливості проблемного навчання воно найефективніше саме в тих ділянках знання, де важливі пізнавальна активність, постійне розширення теоретичних і практичних пластів знань, а також швидкість вирішення проблем, упевненість у власних силах і самостійність. Сучасний медичний університет прагне до підготовки конкурентоспроможних фахівців міжнародного класу, що володіє навичками нестандартного критичного мислення та вмінням самостійно діяти. Даний метод призначений для стимулювання вивчення традиційних фундаментальних дисциплін з клінічної точки зору. Також акцентується додаток принципів базисних наук до клінічних ситуацій (Ержанова А.Е., 2009).

Проблемне навчання - це така організація навчальних занять, яка припускає створення під керівництвом викладача проблемних ситуацій і активну самостійну діяльність учнів по їх вирішенню, в результаті чого і відбувається творче оволодіння професійними знаннями, навичками і вміннями і розвиток розумових здібностей. Постановка проблеми при розгляді клінічного випадку дозволяє студентам самим визначити ту область знань, яка необхідна їм для вирішення клінічного випадку. Завдання викладача при цьому правильно націлити студентів на визначення меж цієї області, за межами яких закінчується їх компетенція, і виникають проблемні питання. Враховуючи обмеженість у тимчасових рамках, необхідно, щоб студенти сформулювали проблемні питання в рамках програми інтегрованого навчання. В цьому і полягає все педагогічну майстерність викладача як тьютора. Особливістю роботи зі студентами при вирішенні клінічного випадку полягає в тому, що необхідно залучити всіх студентів в обговорення проблеми, створити таку робочу атмосферу, при якій думка кожного, навіть помилкова, буде прийнята на розгляд всієї групи. У даній ситуації викладач виступає не як джерело інформації, а як координатор пізнавальної діяльності студентів (Іскренко Є.В., 2008).

Основними принципами проблемно-орієнтованого навчання виступають:

- 1) актуальність, зумовлена необхідністю активної участі в комплексних проектах, що забезпечують розвиток здібностей, творчого мислення та самостійності студентів, застосування набутих ними теоретичних знань і практичних навичок, умінь;
- 2) міждисциплінарний характер навчання, пов'язаний з постійною потребою використання учнями знань, отриманих в процесі вивчення різних дисциплін з метою виконання завдань та ефективного вирішення поставлених задач;
- 3) комплексне вирішення задач, що припускає постановку і спільне дослідження складних проблем, аналіз і узагальнення вивченого і зібраного самостійно матеріалу з метою знаходження оптимального шляху та виявлення можливих варіантів розв'язання задачі;
- 4) мотивуючий характер навчання, спрямований на розвиток інтересу студентів до навчального процесу, їх потреби в постійному самовдосконаленні, самоосвіті шляхом надання їм права вибору, можливості самим контролювати процес і співпрацювати з однокурсниками;
- 5) достовірність та реалістичність навчання, які проявляються в реалізації таких проектів, які становлять інтерес для сучасного суспільства, науки, освіти;
- 6) настрої на співпрацю, обумовлений необхідністю спільного виконання завдань, вирішення складних завдань, встановленням партнерських відносин з

викладачем; 7) позитивний настрій, що виникає внаслідок стимулювання пізнавальної діяльності студентів, надання їм свободи вибору і самостійності. При їх виконанні студент повинен вміти: 1) чітко формулювати висунуту для вивчення та аналізу проблему; 2) висувати гіпотези; 3) складати план роботи і необхідних процедур; 4) збирати, узагальнювати та систематизувати фактичний матеріал з урахуванням власного досвіду, спостережень, висновків, умовиводів, рівня теоретичних та практичних знань; 5) зіставляти отримані дані з метою перевірки їх достовірності, обґрунтованості і логічності; 6) оформляти в усному і письмовому вигляді результати досліджень; 7) відповідати на поставлені запитання; 8) критично переосмислювати отримані висновки і висновки під час обговорення в аудиторії (Аканов А.А., 2010).

Висновки: Постановка проблеми або проблемної задачі сприяє розвитку свідомого, мотиваційного підходу до навчання. Проблемно-орієнтоване навчання призводить до формування навичок самоорганізації, самонавчання і самоконтролю, тобто підвищує рівень свідомого ставлення до придбання професійних знань і умінь і особистісних якостей майбутнього лікаря.

УДК 378.147.227

ПЕРШІ КРОКИ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МАЛИХ ГРУП В ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Черковська О.С., Фурик О.О., Мельнікова О.В., Григорьєва О.А., Іваненко Т.В., Шебеко Ю.О.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: проблемно-орієнтоване навчання (PBL), тьютор, кейс, віртуальний пацієнт.

Проблемно-орієнтоване навчання складається кейсів (історій хвороб), на розгляд кожного кейсу виділяється три заняття проблемно-орієнтованого навчання, одне практичне заняття, під кожен кейс читаються тематичні лекції та проводиться форум. Заняття в ЗДМУ проводяться у студентів другого курсу медичного факультету.

Незважаючи на те, що зробити певні висновки про проблемно-орієнтоване навчання, пройшовши лише 6 кейсів, досить складно, висвітлення цього досвіду нам вважається необхідним. Перші 3 кейси ми розібрали зі студентами під час літньої практики, наступні – з початку III семестру. З боку викладачів відгуки тільки позитивні, тому що студенти з інтересом приходять на заняття, під час розгляду клінічного випадку часом так захоплюються, що відведеного для заняття часу ледь вистачає. Як студентів, так і тьюторів приваблює свобода дій та думок. Під час проведення перших занять були труднощі з формуванням головної думки, медичної термінології, запитань для самостійного вивчення вдома. Але через 6 кейсів помітний значний прогрес, тому що всі студенти займалися самопідготовкою та самоосвітою.

Спочатку студенти ділилися на дві категорії: одні краще, а інші гірше готувалися до занять, але вже через 3 кейси різниці майже не було, тому що готувалися всі. Також розбираючи кейси студенти навчилися задавати собі весь час запитання «чому?», і таким чином аргументувати свої відповіді. Зросла їх цікавість до базових дисциплін, тому що вони чітко розуміють, що без цих знань вони не зможуть ставити діагнози і лікувати пацієнтів. Навіть на звичайних практичних заняттях з базових дисциплін в студентів почали з'являтися додаткові запитання до викладачів. Особливо студентам подобаються практичні заняття в клініках, де вони спілкуються з хворими з патологією, що вивчається в кейсі, вивчають методи дослідження їх віртуального пацієнта, інструменти, апаратуру, лабораторні тести. Це